

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2015r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w Wydziale III Karnym w składzie:

Przewodniczący: SSO Paweł Spaleniak

Sędziowie: SSO Tomasz Borowczak (spr.)

SSO Mariola Skiers

Protokolant: st. sekr. sąd. Halina Przymuszała

w obecności Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu Macieja Lewandowskiego

po rozpoznaniu w dniach 17 lutego i 20 marca 2015r.

sprawy z wniosku **M. Z.** o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie w sprawie prowadzonej przez Sąd Okręgowy w Poznaniu, IV Wydział Karno – Odwoławczy o sygn. akt IV Ka 636/12 (poprzedni IV Ka 2587/07)

1) Na podstawie art. 552 § 4 k.p.k. oddała wniosek w całości.

2) Na podstawie art. 554 § 2 k.p.k. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

SSO Paweł Spaleniak

SSO Mariola Skiers SSO Tomasz Borowczak

UZASADNIENIE

Wnioskodawca M. Z. złożył w sprawie pismo z dnia 12 lutego 2010r. (data złożenia w biurze podawczym Sądu Okręgowego w Poznaniu: 23 lutego 2010r.), zmodyfikowane na rozprawie z dnia 26 marca 2012r. (k.776 – 780, tom IV), następnie pismem z dnia 29 stycznia 2013r. (k.908 – 913, tom V) oraz stanowiskiem ogłoszonym na rozprawie w dniu 17 lutego 2015r. (k.1196 – 1197, tom VI) oraz w piśmie z dnia 19 marca 2015r. (k.1207 – 1208, tom VI). M. Z. domagał się zasądzenia na jego rzecz od Skarbu Państwa kwoty 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia i kwoty 62.762 zł tytułem odszkodowania za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie jego osoby na podstawie postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu, IV Wydział Karno - Odwoławczy z dnia 12 lutego 2009r. o sygn. akt IV Ka 2587/07. Jako podstawy prawne swoich żądań M. Z. wskazywał art.552§4 k.p.k. oraz odrębnie art.5 ust.5 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (zwaney w dalszej części uzasadnienia Konwencją).

Uzasadniając swój wniosek M. Z. wskazał, że został tymczasowo aresztowany na podstawie postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu, IV Wydział Karno – Odwoławczy z dnia 12 lutego 2009r. o sygn. akt IV Ka 2587/07, a środek zapobiegawczy został wobec niego wykonany. Wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu, IV Wydział Karno – Odwoławczy o sygn. akt IV Ka 2587/07 z dnia 12 lutego 2009r. został jednak uchylony w postępowaniu kasacyjnym przez Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 14 stycznia 2010r., zaś w uzasadnieniu wyroku Sąd Najwyższy podniósł, że uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu II instancji nastąpiło z tego powodu, iż w sprawie orzekło dwóch sędziów podlegających wyłączeniu na podstawie art.41§1 k.p.k., ci sami Sędziowie byli bowiem również w składzie wydającym wobec M. Z. w sprawie IV Ka 2587/07 orzeczenie o zastosowaniu środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania. W ocenie Sądu Najwyższego wydanie takiego orzeczenia należy uznać za niedopuszczalne w świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (zwanego w dalszej części uzasadnienia ETPCz).

Odnośnie swych roszczeń o odszkodowanie, jak i o zadośćuczynienie wnioskodawca powołał się na okoliczność, że zastosowanie wobec niego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania było w jego ocenie niewątpliwie niesłuszne, nie dał on bowiem swoim zachowaniem podstaw do orzeczenia wobec niego zastosowania tego środka zapobiegawczego - nie ukrywał się w trakcie postępowania, jak i nie dopuszczał się mactwa procesowego w rozumieniu art.258§1 pkt.2 k.p.k.. Wobec tego Sąd - zdaniem wnioskodawcy - nie mógł powziąć uzasadnionej obawy, że nie stawi się on w zakładzie karnym odpowiednio do wezwania celem odbycia kary pozbawienia wolności. Określając okres tymczasowego aresztowania objętego wnioskiem M. Z. podał, że stanowi on upływ czasu od zatrzymania go na Komisariacie Policji(...)do przekazania go Służbie Więziennej w Areszcie Śledczym w P.. Zdarzenie miało miejsce dnia 18 lutego 2009r.. Odpowiednio do treści wypowiedzi M. Z. z rozprawy z dnia 17 lutego 2015r. i z pisma z dnia 19 marca 2015r. był on traktowany przez funkcjonariuszy Służby Więziennej jako tymczasowo aresztowany, a nie skazany w okresie od dnia 18 lutego 2009r. do dnia 24 kwietnia 2009r. (k. 1196 – 1197, 1207 - 1208, tom VI).

Co do roszczenia o zadośćuczynienie M. Z. nadto podał, że został osadzony w przeludnionych celach mieszkalnych. Było to dla niego upokarzające przeżycie oraz udręczenie i skutkowało naruszeniem jego dóbr osobistych. W przedmiocie roszczenia o odszkodowanie wnioskodawca wskazał, że w razie niezastosowania wobec niego dnia 12 lutego 2009r. środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania musiałyby stawić się najwcześniej po upływie siedmiu miesięcy w celu odbycia kary pozbawienia wolności we właściwej jednostce penitencjarnej. Jego tymczasowe aresztowanie oznaczało zatem pozbawienie go wynagrodzenia za siedem miesięcy – w taki sposób wyliczył łączną kwotę utraconego dochodu (mnożąc kwotę 8.966 zł x 7, co dało kwotę 62.762 zł). M. Z. podkreślił przy tym, że kwota 8.966 zł stanowiła jego średni dochód w okresie od grudnia 2008r. do lutego 2009r..

Dnia 26 marca 2012r. Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wydział III Karny wyrokiem o sygn. akt III Ko 160/10 oddalił wniosek M. Z. w całości. Wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu został w całości uchylony wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, II Wydział Karny z dnia 13 września 2012r. o sygn. akt AKa 129/12. Sąd Apelacyjny przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 06 września 2013r. o sygn. akt III Ko 823/12 wniosek M. Z. ponownie oddalił w całości. Wyrok ten został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 28 listopada 2013r. o sygn. akt II AKa 213/13. Następnie jednak wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 28 listopada 2013r. został uchylony wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 04 listopada 2014r. o sygn. akt V KK 175/14. Sąd Najwyższy przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania. Dnia 16 grudnia 2014r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem o sygn. akt II AKa 253/14 uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 06 września 2013r. i przekazał mu sprawę do ponownego rozpoznania.

Prokurator Prokuratury Okręgowej w Poznaniu wniósł o oddalenie wniosku w całości.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Szamotułach z dnia 26 czerwca 2007r. w sprawie o sygn. akt II K 279/05 M. Z. został skazany za czyny z art. 286 § 1 k.k. i inne na karę łączną 8 lat pozbawienia wolności. W wyroku tym zaliczono M. Z. na poczet kary łącznej 8 lat okres jego zatrzymania i tymczasowego aresztowania w sprawie od dnia 18 stycznia 2001r. do dnia 18 stycznia 2005r..

Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 12 lutego 2009r. o sygn. akt IV Ka 2587/07 utrzymany w mocy powyższy wyrok Sądu Rejonowego w Szamotułach z dnia 26 czerwca 2007r. za wyjątkiem sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej i zmiany kwalifikacji prawnej w pkt. 1 i 2.. Na rozprawie apelacyjnej Sąd Okręgowy po wydaniu wyroku orzekł wobec M. Z. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania. Jako podstawę prawną orzeczenia został wskazany art.258§2 k.p.k., przepis ten został także wskazany w uzasadnieniu postanowienia. Sąd Okręgowy wskazał też, że jedyną przyczyną orzeczenia wobec M. Z. zastosowania tymczasowego aresztowania był wysoki wymiar kary pozbawienia wolności. Sąd nie stwierdził również zachodzenia okoliczności z art. 259 k.p.k.. Na rozprawie, w chwili ogłoszenia postanowienia o tymczasowym aresztowaniu nie był obecny M. Z. (oskarżony oddalił się nie oczekując na ogłoszenie wyroku, był natomiast obecny na rozprawie przed przerwą ogłoszona celem odbycia narady),

był natomiast obecny jego ówczesny obrońca. Obrońca ten poinformował M. Z. jeszcze tego samego dnia tj. 12 lutego 2009r. o orzeczeniu wobec niego tymczasowego aresztowania, jak i o treści samego wyroku Sądu Okręgowego.

Postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu o zastosowaniu wobec M. Z. środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania zostało zaskarżone. Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 17 lutego 2009r. o sygn. akt IV Ka 2587/07 utrzymał jednak w mocy zaskarżone postanowienie z dnia 12 lutego 2009r. o sygn. akt IV Ka 2587/07.

Dnia 13 lutego 2009r. M. Z. dobrowolnie udał się do Aresztu Śledczego w P., nie został jednak przyjęty, a jako powód tego funkcjonariusze Służby Więziennej podali mu okoliczność, iż do Aresztu Śledczego nie wpłynęła jeszcze odpowiednia dokumentacja osadzeniowa.

W dniu 18 lutego 2009r. M. Z. dobrowolnie stanął się w Komisariacie Policji (...), gdzie został o godzinie 11:10 zatrzymany przez funkcjonariuszy Policji i następnie przewieziony tego samego jeszcze dnia do Aresztu Śledczego w P.. Razem ze skazanym M. Z. funkcjonariusze policji przekazali funkcjonariuszom Służby Więziennej Aresztu Śledczego w P. obok odpisu postanowienia o tymczasowym jego aresztowaniu także odpisy wyroków Sądu Rejonowego w Szamotułach z dnia 26 czerwca 2007r. o sygn. akt II K 279/05 i Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 lutego 2009r. o sygn. akt IV Ka 2587/07.

Wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 lutego 2009r. o sygn. akt IV Ka 2587/07 był przedmiotem kasacji wniesionej do Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 14 stycznia 2010r. o sygn. akt V KK 235/09 uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 lutego 2009r. za wyjątkiem sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania. Sąd Najwyższy podał w uzasadnieniu swojego wyroku, że w sprawie doszło do naruszenia art.5 ust.3 Konwencji, poprzez automatyczne przedłużenie okresu tymczasowego aresztowania na podstawie przesłanki niezależnej od stadium procesu, oraz od okresu trwania tego środka zapobiegawczego, a także na skutek niezachowania szczególnej staranności w rozpoznawaniu wniosków o uchylenie tymczasowego aresztowania. Nadto Sąd Najwyższy podkreślił, że w sprawie orzekali sędziowie, którzy na podstawie art.41§1 k.p.k. podlegali w sprawie wyłączeniu. Sąd Najwyższy wobec wydania wyroku z dnia 14 stycznia 2010r. o sygn. akt V KK 235/09 nie zastosował wobec M. Z. środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania i zarządził natychmiastowe zwolnienie M. Z. z jednostki penitencjarnej

Sprawę M. Z. rozpoznał – na skutek kasacji – Sąd Okręgowy w Poznaniu, który wyrokiem z dnia 9 marca 2011 o sygn. akt IV Ka 342/10, zmienił kwalifikację prawną z pkt. 1 i 2, a w pozostałym zakresie utrzymał w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Szamotułach z dnia 26 czerwca 2007r. o sygn. akt II K 279/05. Wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 09 marca 2011 o sygn. akt IV Ka 342/10 został – w postępowaniu kasacyjnym – uchylony wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2012r. o sygn. akt V KK 322/11 co do skazania za przestępstwo przypisane M. Z. w pkt.3 oraz orzeczenia o karach łącznych. W zakresie uchylenia zaskarżonego wyroku Sąd Najwyższy przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Kolejny wyrok w sprawie wydał Sąd Okręgowy w Poznaniu dnia 19 grudnia 2012r. w sprawie o sygn. akt IV Ka 636/12. Zmienił nim zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Szamotułach w pkt.3 i pkt.6 wymierzając M. Z. karę łączną 7 lat i 9 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę łączną 400 stawek dziennych grzywny po 100 zł każda.

Postanowieniem z dnia 10 maja 2013r. o sygn. akt II K 279/05 Sąd Rejonowy w Szamotułach zaliczył skazanemu M. Z. na poczet kary łącznej 7 lat i 9 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczonej wobec niego wyrokiem Sądu Rejonowego w Szamotułach z dnia 26 czerwca 2007r. w sprawie o sygn. akt II K 279/05, po jego zmianie wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 19 grudnia 2012r. o sygn. akt IV Ka 636/12, okresy zatrzymania i tymczasowego aresztowania od dnia 18 stycznia 2001r. do dnia 18 stycznia 2005r. oraz okres odbywania kary od dnia 18 lutego 2009r. do dnia 18 stycznia 2010r.. Postanowienie to jest prawomocne.

M. Z. był w okresie od jego zatrzymania w Komisariacie Policji regulaminowo traktowany przez funkcjonariuszy Policji oraz funkcjonariuszy Służby Więziennej. M. Z. nie doznał także żadnej przemocy fizycznej lub psychicznej ze strony współosadzonych.

M. Z. nie wykształcił postawy samokrytycznej w okresie tymczasowego aresztowania od dnia 18 stycznia 2001r. do dnia 18 lutego 2005r., a jego postawa w tym zakresie nie uległa zmianie również w początkowym okresie odbywania kary pozbawienia wolności od dnia 18 lutego 2009r. do dnia 18 stycznia 2010r - dopiero od września 2009r. zaczął on przejawiać stosunek krytyczny wobec popełnionych przez siebie przestępstw.

W okresie poprzedzającym tymczasowe aresztowanie dnia 18 lutego 2009r. M. Z. prowadził kancelarię radcy prawnego. W miesiącu styczniu 2009r. świadczył usługi o wartości 7.700 zł, w grudniu 2008r. o wartości 11.400 zł, a w listopadzie 2008r. o wartości 41.440 zł.

W okresie od godziny 11:10 dnia 18 lutego 2009r. (tj. zatrzymania przez funkcjonariuszy Policji w Komisariacie (...)) do chwili, kiedy został on przekazany funkcjonariuszom Służby Więziennej z Aresztu Śledczego w P. M. Z. nie miał zaplanowanych żadnych czynności zawodowych.

powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie następujących dowodów:

a) częściowo zeznań wnioskodawcy M. Z. (k. 776 – 778, 903, 952, 1195 - 1201),

b) dokumentów w postaci: odpisu wyroku Sądu Rejonowego w Szamotułach, II Wydział Karny z dnia 26 czerwca 2007r. o sygn. akt II K 279/05 (k.28 – 36), odpisu wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu, IV Wydział Karno – Odwoławczy z dnia 12 lutego 2009r. o sygn. akt IV Ka 2587/07 (k.37 – 38), odpisu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010r. o sygn. akt V KK 235/09 (k.39), kserokopii faksu wyroku Sądu Rejonowego w Szamotułach, II Wydział Karny z dnia 26 czerwca 2007r. o sygn. akt II K 279/05 (k.40 – 48), kserokopii faksu wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu, IV Wydział Karno – Odwoławczy z dnia 12 lutego 2009r. o sygn. akt IV Ka 2587/07 (k.49 – 50), kserokopii faksu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010r. o sygn. akt V KK 235/09 (k.51), odpisu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010r. o sygn. akt V KK 235/09 wraz z uzasadnieniem (k.57 – 119), odpisu wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu, IV Wydział Karno – Odwoławczy z dnia 09 marca 2011r. o sygn. akt IV Ka 342/10 (k.136 - 137), kserokopii wyroku Sądu Rejonowego w Szamotułach, II Wydział Karny z dnia 26 czerwca 2007r. o sygn. akt II K 279/05 (k.138 – 146), odpisu protokołu przesłuchania świadka B. M. B. Ł.(k.177 – 178), odpisu protokołu przesłuchania świadka M. B. (k.179 – 180), odpisu pisma (...) P. (k.181), odpisów wypisów z rejestru gruntów wraz z notatkami urzędowymi (k.182 - 188), odpisu pism Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Gorzowie Wielkopolskim (k.189 - 199), odpisu nakazu doprowadzenia (k.200), odpisów nakazów doprowadzenia (k.201 – 213), odpis protokołu przesłuchania świadka M. O. – G. (k.214 – 217), odpisu pisma obrońcy M. S. (k.218 – 220), odpisu zawiadomienia adw. E. M. (k.221 – 222), odpisu postanowienia o wyłączeniu materiałów do odrębnego rozpoznania (k.223 – 226), odpisów korespondencji pomiędzy Prokuraturą Okręgową w Gorzowie Wielkopolskim i adw. E. M. (k.227 – 231), odpisów nakazów doprowadzenia (k.232 – 234), odpisu uzasadnienia postanowienia o uzupełnieniu zarzutów (k.235 – 237), korespondencji z adw. E. G. – Ł.(k.239 - 241), odpisów nakazów doprowadzenia i korespondencji z Dyrektorami Aresztów Śledczych (k.242 - 254), odpisów zaświadczeń o karalności i zpo (k. 255 – 263), odpisu protokołu posiedzeń i postanowień Sądu Rejonowego w Szamotułach, II Wydział Karny z dnia 24 października 2007r. o sygn. akt II K 279/05 (k. 264 – 266v), odpisów korespondencji w sprawie (k.267–272), odpisu wniosku M. Z. o wstrzymanie wykonania zaskarżonego postanowienia Sądu Rejonowego w Szamotułach, II Wydział Karny o sygn. akt II K 279/05 i zażalenia na przedmiotowe postanowienie (k. 273 – 290), odpisu zarządzenie o przyjęciu zażalenia wraz z zawiadomieniami (k. 291 - 300), odpisu zarządzenia o nieuwzględnieniu wniosku M. Z. o wstrzymanie wykonania postanowienia z dnia 24 października 2007r. o zastosowaniu tytułem środka zapobiegawczego zawieszenia w wykonywaniu zawodu radcy prawnego wraz z zpo (k. 301 - 303), odpisu zażalenia obrońcy M. Z. na postanowienie Sądu Rejonowego w Szamotułach, II Wydział Karny z dnia 24 października 2007r. o sygn. akt II K 279/05 wraz z zarządzeniem o jego przyjęciu, zawiadomieniami i zpo (k. 304 – 323), odpisu zarządzenia Sędziego oraz zawiadomień i zpo (k. 324 - 337),

- odpisów pism (k. 338 – 341), odpisu wniosku o uchylenie środków zapobiegawczych wraz z zawiadomieniem (k. 342 – 345), odpisu postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu, IV Wydział Karno – Odwoławczy z dnia 19 grudnia 2007r. o sygn. akt IV Kz 1745/07 w przedmiocie zastosowania środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu radcy prawnego (k. 346 – 357), odpisu postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 28 stycznia 2008r. o sygn. akt IV Ka 2587/07 i protokołu posiedzenia (k. 358 – 365), odpisu postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 07 marca 2008r. o sygn. akt IV Ko 98/08, zarządzenie i protokół posiedzenia (k. 366 – 370), odpisu postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 07 marca 2008r. o sygn. akt IV Ko 98/08 i protokołu posiedzenia (k. 371 – 374), odpisu postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 07 marca 2008r. o sygn. akt IV Ko 98/08 (375 – 381), odpisu postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 18 kwietnia 2008r. o sygn. akt IV Ka 2587/07 wraz z protokołem posiedzenia (k. 382 – 385), odpisu protokołu rozprawy apelacyjnej przed Sądem Okręgowym w Poznaniu o sygn. akt IV Ka 2587/07 z dnia 18 kwietnia 2008r. (k. 386 – 391), odpisu protokołu rozprawy apelacyjnej przed Sądem Okręgowym w Poznaniu z dnia 25 czerwca 2008r. o sygn. akt IV Ka 2587/07 (k. 392 – 394), odpisu protokołu rozprawy apelacyjnej przed Sądem Okręgowym w Poznaniu o sygn. akt IV Ka 2587/07 (k. 395 – 396), odpisu protokołu rozprawy apelacyjnej przed Sądem Okręgowym w Poznaniu o sygn. akt IV Ka 2587/07(k. 397 – 403), odpisu wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu, IV Wydział Karno - Odwoławczy z dnia 12 lutego 2009r. o sygn. akt IV Ka 2587/07 (k. 404 – 405), odpisu postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu, IV Wydział Karno - Odwoławczy z dnia 17 lutego 2009r. o sygn. akt IV Ka 2587/07 w sprawie z zażalenia na zastosowanie wobec M. Z. postanowieniem z dnia 12 lutego 2009r. środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania wraz z protokołem posiedzenia (k. 406 – 410), odpisu postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 04 marca 2009r. o sygn. akt IV Ka 2587/07 (k. 411 – 412), odpisu zawiadomienia o przyjęciu osadzonego M. Z. do Aresztu Śledczego w P. (k. 413), odpisu pisma Komisarjatu Policji (...) (k. 414), odpisu uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu, IV Wydział Karno – Odwoławczy z dnia 12 lutego 2009r. o sygn. akt IV Ka 2587/07 (k. 415 – 537), odpisu zawiadomienia o przyjęciu skazanego M. Z. przez Areszt Śledczy w P. (k. 538), odpisu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2009r. o sygn. akt V KK 235/09 (k. 539 – 540), odpisu protokołu rozprawy kasacyjnej przed Sądem Najwyższym z dnia 14 stycznia 2010r. o sygn. akt V KK 235/09 (k. 541 – 543), odpisu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010r. o sygn. akt V KK 235/09 wraz z nakazem zwolnienia (k. 544 – 545), odpisu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010r. o sygn. akt V KK 235/09 wraz z uzasadnieniem (k. 546 – 577), odpisu postanowienia i protokołu posiedzenia Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 20 kwietnia 2010r. o sygn. akt IV Ka 342/10 (k. 578 – 585), odpisu protokołu rozprawy apelacyjnej przed Sądem Okręgowym w Poznaniu, IV Wydział Karno – Odwoławczy z dnia 13 maja 2010r. o sygn. akt IV Ka 342/10 (k. 586 – 592), odpisów dokumentacji lekarskiej i zawiadomienia (k. 593 – 597), odpisu protokołu rozprawy apelacyjnej przed Sądem Okręgowym w Poznaniu, IV Wydział Karno – Odwoławczy z dnia 08 września 2010r. o sygn. akt IV Ka 342/10 (k. 598 – 600), odpisu protokołu rozprawy apelacyjnej przed Sądem Okręgowym w Poznaniu, IV Wydział Karno – Odwoławczy z dnia 08 września 2010r. o sygn. akt IV Ka 342/10 (k. 601 – 604), odpisu protokołu rozprawy apelacyjnej przed Sądem Okręgowym w Poznaniu, IV Wydział Karno – Odwoławczy z dnia 03 marca 2011r. o sygn. akt IV Ka 342/10 (k. 605 – 607), odpisu protokołu publikacji wyroku przez Sąd Okręgowy w Poznaniu, IV Wydział Karno – Odwoławczy z dnia 09 marca 2011r. o sygn. akt IV Ka 342/10 (k. 608), odpisu wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu, IV Wydział Karno – Odwoławczy z dnia 09 marca 2011r. o sygn. akt IV Ka 342/10 wraz z uzasadnieniem (k. 609 – 708), odpisu zarządzenia o sprostowaniu oczywistej omyłki pisarskiej z dnia 02 czerwca 2011r. o sygn. akt IV Ka 342/10 (k. 709), odpisu protokołu rozprawy apelacyjnej przed Sądem Okręgowym z P., IV Wydział Karno – Odwoławczy o sygn. akt IV Ka 342/10 (k. 710 - 713), odpisu obliczenia kary M. Z. (k. 714), odpisu zawiadomienia o zwolnieniu M. Z. ze sprawy (k. 715 – 716), odpisu postanowienia Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim, III Wydział Penitencjarny z dnia 25 maja 2011r. o sygn. akt III Kow 517/11 o warunkowym przedterminowym zwolnieniu M. Z. z odbycia reszty kary pozbawienia wolności (k. 717), odpisu zarządzenia (k. 718 - 720), odpisu pisma Przewodniczącego Wydziału V Sądu Najwyższego – Izby Karnej (k. 721), informacji o okresach osadzenia M. Z. w jednostkach penitencjarnych (k. 750 – 755), pisma Przewodniczącego III Wydziału Penitencjarnego Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim wraz z kserokopią opinii o skazanym M. Z., sporządzonej przez funkcjonariusza Służby Więziennej oraz informacji o okresach jego osadzenia w jednostkach penitencjarnych (k. 760 – 768), pisma przewodniczącego V Wydziału Sądu Najwyższego – Izby Karnej z dnia 22 lutego 2012r. o sygn. akt V KK 322/11 (k. 770), faksu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2012r. o sygn. akt V KK 322/11

(k. 837 – 838), protokołu rozpraw apelacyjnych przed Sądem Okręgowym w Poznaniu z dnia 06 listopada 2012r., z dnia 14 grudnia 2012r. i z dnia 19 grudnia 2012r. o sygn. IV Ka 636/12 wraz z wyrokiem (k. 889 – 897), odpisu postanowienia Sądu Rejonowego w Szamotułach, Wydział II Karny z dnia 10 maja 2013r. o sygn. akt II K 279/05 (k. 933 – 937, 945), kserokopii umowy o współpracę z dnia 25 marca 2006r. pomiędzy M. Z. a (...) sp. z o. o. (k. 1154 – 1156), kserokopii umowy o współpracę z dnia 30 kwietnia 2007r. pomiędzy M. Z. a (...) sp. z o. o. (k. 1157 – 1160), kserokopii deklaracji dla podatku od towarów i usług za styczeń 2009r. (k. 1161 – 1161v), kserokopii faktur VAT wystawionych przez M. Z. wobec jego klientów za styczeń 2009r. (k. 1162 – 1169), kserokopii deklaracji dla podatku od towarów i usług za grudzień 2008r. (k. 1170 – 1170v), kserokopii faktur VAT wystawionych przez M. Z. wobec jego klientów za grudzień 2008r. (k. 1171 – 1182), kserokopii deklaracji dla podatku od towarów i usług za listopad 2008r. (k. 1183 – 1183v), kserokopia faktur VAT wystawionych przez M. Z. wobec klientów za listopada 2008r. (k. 1184 – 1193), skanów zarządzenia wykonania wyroku o sygn. akt II K 279/05 wobec M. Z. (k. 1209 – 1210), akt osadzonego M. Z. część A i B Aresztu Śledczego w P.,

W zasadzie za wiarygodne Sąd uznał zeznania wnioskodawcy M. Z. jako znajdujące potwierdzenie w zgromadzonej dokumentacji. Jedynie częściowo uznać należało je za niewiarygodne – a mianowicie w odniesieniu do twierdzenia, iż w pierwszym okresie osadzenia w Areszcie Śledczym w P. poczynając od dnia 18 lutego 2009r. M. Z. był traktowany jako tymczasowo aresztowany, a nie skazany. Wskazać należy w pierwszej kolejności, iż twierdzenia wnioskodawcy w tym zakresie są wewnątrz sprzeczne, ale przede wszystkim podkreślić należy, iż taka sugestia wnioskodawcy nie znajduje odzwierciedlenia w dostępnej dokumentacji. Podkreślenia bowiem wymaga, iż funkcjonariusze Policji doprowadzający M. Z. do Aresztu Śledczego w P. przekazali funkcjonariuszom Służby Więziennej m. in. odpisy wyroku Sądu Rejonowego w Szamotułach, jak też wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu (wyroku Sądu II instancji). Nadto na odpisie wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu o sygn. akt IV Ka 2587/07 umieszczono zapis, że jest on prawomocny i wykonalny z dniem 12 lutego 2009r. (k.10 akt osobowych – część(...))Data „18.02.2009r.” widnieje również na dokumencie zatytułowanym „zawiadomienie o przyjęciu skazanego” (k.14 akt osobowych – część „(...)Na k.8v akt osobowych – części (...) nadto znajduje się także odrębne wstępne obliczenie kary M. Z. - jako początek kary widnieje data „18.02.09”. Wobec wszystkich tych okoliczności Sąd uznał, iż twierdzenie M. Z., jakoby w początkowym okresie osadzenia w Areszcie Śledczym w P. poczynając od dnia 18 lutego 2009r. miał on status tymczasowo aresztowanego jest niewiarygodne.

Nadto Sąd odmówił wiarę twierdzeniom wnioskodawcy, iż wydanie wobec niego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w dniu 12 lutego 2009r. postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania było całkowitym dla niego całkowitym zaskoczeniem i nigdy rzekomo nie brał on pod uwagę takiej możliwości. Pomijając już kwestię prawniczego wykształcenia wnioskodawcy podnieść należy, iż M. Z. z całą pewnością miał świadomość tego, iż wyrok Sądu II instancji może być dla niego niekorzystny, a wobec surowego wymiaru kary orzeczonego w I instancji może zostać podjęta decyzja o zastosowaniu środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania. O tym, że M. Z. liczył się z taką ewentualnością dobitnie zdaniem Sądu świadczy okoliczność, iż mimo uczestnictwa w rozprawie apelacyjnej nie pojawił się on już na ogłoszeniu wyroku Sądu II instancji.

Za w pełni przydatne dla ustalenia stanu faktycznego sprawy Sąd uznał dowody z w/w dokumentów. Żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności i prawdziwości, a Sąd nie widział powodów, żeby uczynić to z urzędu.

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu roszczenia wnioskodawcy M. Z. były niezasadne.

Na wstępie rozważań należy ponieść, iż wobec faktu, iż postępowanie niniejsze toczyło się przed Sądem Okręgowym w Poznaniu po raz trzeci, bardzo ważne znaczenie dla możliwości ustaleń faktycznych w sprawie, jak i ich oceny prawnej miał przepis art.443 k.p.k.. W razie przekazania sprawy do ponownego rozpoznania wolno w dalszym postępowaniu wydać orzeczenie surowsze niż uchylone tylko wtedy, gdy orzeczenie to było zaskarżone na niekorzyść oskarżonego albo na korzyść oskarżonego w warunkach określonych w art.434§3 lub §4 k.p.k.. Przepis ten w oparciu o art.558 k.p.k. stosuje się w sprawach o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie.

W niniejszej sprawie apelacja od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 6 września 2013r. o sygn. akt III Ko 823/12 (zwanego dalej wyrokiem I instancji), została wywiedziona jedynie na korzyść M. Z.. W konsekwencji Sąd Okręgowy obecnie rozpoznający sprawę musiał przyjąć nie mniej korzystne dla wnioskodawcy ustalenia stanu faktycznego jak wynikające z uzasadnienia poprzedniego wyroku (nawet jeśli się z tym nie zgadzał).

Wobec tego Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie musiał zająć stanowisko, że okres rzeczywistego pozbawienia wolności M. Z. dzieli się na dwa okresy: od zatrzymania na Komisariacie Policji (...)do jego przekazania funkcjonariuszom Służby Więziennej Aresztu Śledczego w P. tego samego dnia (zwany dalej pierwszym okresem) oraz na okres osadzenia M. Z. w Areszcie Śledczym w P. od dnia 18 lutego 2009r. do dnia 18 stycznia 2010r. (zwany dalej drugim okresem).

Roszczenia M. Z. co do obu okresów byłyby uzasadnione pod warunkiem, gdyby spełnione zostały łącznie przesłanki określone w art.552§4 k.p.k.. Na podstawie tego przepisu warunkiem koniecznym do uznania zasadności przedmiotowych roszczeń jest łącznie wykazanie następujących okoliczności:

1. zatrzymania lub tymczasowego aresztowania wnioskodawcy;
2. niewątpliwej niesłuszności zastosowania środka przymusu w postaci zatrzymania lub tymczasowego aresztowania;
3. wydania prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie;
4. poniesienia szkody majątkowej lub niemajątkowej (krzywdy) i ich wysokości;
5. związku przyczynowego pomiędzy odniesioną szkodą lub krzywdą a zatrzymaniem lub tymczasowym aresztowaniem.

Oceny niewątpliwej niesłuszności zastosowania środka przymusu w postaci zatrzymania lub tymczasowego aresztowania należy dokonać co do zasady w oparciu o treść orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie. Przyjmuje się, że niewątpliwie niesłuszne zastosowanie środka przymusu w postaci zatrzymania lub tymczasowego aresztowania zachodzi, jeżeli całość okresu rzeczywistego pozbawienia wolności nie została w orzeczeniu kończącym sprawę zaliczona na poczet kary pozbawienia wolności, kary ograniczenia wolności lub kary grzywny. Powyższe stanowisko zostało m. in. wyrażone w tezie postanowienia Sądu Najwyższego - Izba Karna z 20 września 2007r. o sygn. akt I KZP 28/07, zgodnie z którą „zaliczenie, według reguł wynikających z art.417 k.p.k. i art.63 k.k., okresu aresztowania na poczet kar orzeczonych wobec skazanego w tej samej lub w innej sprawie, wyklucza późniejsze skuteczne wystąpienie z roszczeniem o odszkodowanie i zadośćuczynienie na podstawie przepisów rozdziału 58 Kodeksu postępowania karnego, za ten sam okres, jak również wcześniejsze uzyskanie odszkodowania i zadośćuczynienia w tym trybie wyklucza zaliczenie tego okresu tymczasowego aresztowania na poczet tych kar”.

Bezspornym jest, że treść powyższej tezy do postanowienia Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 20 września 2007r. o sygn. akt I KZP 28/07 odnosi się nie tylko do tymczasowego aresztowania, lecz także do rzeczywistego pozbawienia wolności w związku z zastosowaniem zatrzymania.

Odnosząc się do tzw. **drugiego okresu** pozbawienia wolności M. Z. (czyli od czasu jego osadzenia w Areszcie Śledczym w P.) należy stwierdzić, że nie stanowi on w ocenie Sądu podstawy do zasądzenia na rzecz wnioskodawcy dochodzonych przez niego roszczeń o odszkodowanie, jak też o zadośćuczynienie. Okres ten został bowiem zaliczony prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Szamotułach na poczet kary łącznej 7 lat i 9 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Szamotułach z dnia 26 czerwca 2007r. o sygn. akt II K 279/05, zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 19 grudnia 2012r. o sygn. akt IV Ka 636/12 (k.936, tom V).

Także jednak odnośnie **pierwszego okresu** pozbawienia wolności (tj. od zatrzymania o godz. 11.10 w dniu 18 lutego 2009r. w Komisariacie Policji (...)do chwili doprowadzenia do Aresztu Śledczego w P. tego samego dnia) nie ma zdaniem Sądu Okręgowego podstaw do zasądzenia na rzecz M. Z. odszkodowania ani zadośćuczynienia i to mimo,

iż – mając na uwadze ograniczenia płynące z treści art.443 k.p.k. – Sąd Okręgowy orzekający w niniejszej sprawie zmuszony był do uznania, iż był to okres stosowania wobec wnioskodawcy tymczasowego aresztowania, które było niewątpliwie niesłuszne.

Na wstępie należy stwierdzić, że w postępowaniu odszkodowawczym znajduje zastosowanie art.6 k.c.. Przepis ten stanowi, iż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. O treści art. 6 k.c. wnioskodawca został pouczony przez Sąd (k.1197, tom VI). Także Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu wyroku o sygn. akt II AKa 253/14 wskazał na konieczność przeprowadzenia dowodu z przesłuchania wnioskodawcy na okoliczność szkody oraz krzywdy przez niego poniesionych (k.1142 – 1148, tom VI), wobec czego w obecnym postępowaniu Sąd wprost wezwał wnioskodawcę do złożenia zeznań w tym zakresie. M. Z. przedłożył Sądowi w niniejszej sprawie dokumenty finansowe obrazujące dochód jego kancelarii radcowskiej w miesiącach listopad i grudzień 2008r. oraz styczeń 2009r.. Do tego zagadnienia odniósł się również w trakcie przesłuchania na rozprawie z dnia 17 lutego 2015r. (k.1197 – 1199, tom VI). W konsekwencji Sąd ustalił, że w tzw. pierwszym okresie pozbawienia wolności (od zatrzymania w komisariacie do chwili doprowadzenia do aresztu śledczego) M. Z. nie miał zaplanowanych żadnych czynności zawodowych (związanych z wykonywanym przez niego w 2009r. zawodem radcy prawnego). Zresztą sam wnioskodawca stwierdził to wprost w trakcie swego przesłuchania (k.1198 – 1199, tom VI).

Mając powyższe na względzie Sąd uznał, iż wnioskodawca M. Z. nie wykazał, by na skutek pozbawienia wolności w okresie kilku godzin od zatrzymania w komisariacie policji do momentu doprowadzenia do aresztu śledczego doznał on jakiegokolwiek szkody. W okresie tym M. Z. nie miał zaplanowanych żadnych czynności zawodowych, czego nie sposób zdaniem Sądu Okręgowego nie wiązać nie tylko z wiedzą wnioskodawcy o postanowieniu Sądu II instancji w przedmiocie zastosowania tymczasowego aresztowania (która to informacja została przekazana M. Z. przez jego ówczesnego obrońcę już 12 lutego 2009r.), ale również z tym, iż – o czym była już mowa wyżej – wnioskodawca liczył się wówczas z możliwością niekorzystnego dla siebie orzeczenia Sądu odwoławczego. W konsekwencji wnioskodawca M. Z. nie wykazał w niniejszym postępowaniu, aby na skutek tegoż pozbawienia wolności utracił on jakikolwiek dochód. Bezsposornie bowiem dokumentacja finansowa przedłożona przez M. Z. w sprawie obrazuje jego dochody w miesiącach listopad i grudzień 2008r. oraz w styczniu 2009r., co jednak nijak ma się do roszczenia odszkodowawczego zgłoszonego w niniejszej sprawie.

W omawianym okresie pozbawienia wolności wnioskodawca M. Z. nie doznał też w ocenie Sądu żadnej krzywdy, w konsekwencji czego nie było podstaw do zasądzenia na jego rzecz zadośćuczynienia za ten okres. Przypomnieć należy, iż w trakcie swego przesłuchania M. Z. sam przyznał, że został przez swego ówczesnego obrońcę jeszcze dnia 12 lutego 2009r. poinformowany zarówno o treści wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu, jak i o wydaniu postanowienia o zastosowaniu wobec niego tymczasowego aresztowania przez ten Sąd (k.1195, tom VI). Jak już była o tym mowa wyżej zdaniem Sądu M. Z. nie był bynajmniej zaskoczony takimi decyzjami Sądu Odwoławczego, liczył się on wówczas z taką ewentualnością, o czym dobitnie świadczy okoliczność jego niestawiennictwa na sali rozpraw po zarządzonej na naradę przerwie, co w oczywisty sposób uniemożliwiło jego natychmiastowe zatrzymanie i doprowadzenie do Aresztu Śledczego. Podkreślenia też wymaga, że M. Z. sam - dobrowolnie stawił się pierwotnie w Areszcie Śledczym w P. dnia 13 lutego 2009r., a ponieważ nie został wówczas przyjęty udał się (dobrowolnie) dnia 18 lutego 2009r. na Komisariat Policji (...)i tam został zatrzymany. W omawianym okresie pozbawienia wolności M. Z. był regulaminowo traktowany przez funkcjonariuszy Policji doprowadzających go do Aresztu Śledczego w P.. Konkludując - pomimo pouczenia udzielonego M. Z. przez Sąd o treści art.6 k.c. wnioskodawca nie wskazał jakichkolwiek okoliczności w sprawie, które uzasadniałyby stwierdzenie skrzywdzenia go w tzw. pierwszym okresie jego pozbawienia wolności.

W niniejszej sprawie M. Z. opierał swoje roszczenia obok art.552§4 k.p.k. także na art.5 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. W zakresie analizy tego przepisu konwencji Sąd Okręgowy orzekający w niniejszej sprawie podziela stanowisko wyrażone w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 28 listopada 2013r. o sygn. akt II AKa 213/13. Z treści art.5 Konwencji wynika bowiem, że pozbawienie wolności człowieka, jak i jego zatrzymanie lub tymczasowe aresztowanie powinno nastąpić zgodnie z prawem oraz w trybie ustalonym przez prawo. Dotyczy to zasadniczo prawa materialnego, jak i procesowego krajowego, czyli w niniejszym wypadku prawa polskiego. W konsekwencji konwencja nakłada na Sądy krajowe przede wszystkim obowiązek

stosowania się do prawa krajowego. Tym samym naruszenie prawa krajowego w tym zakresie jest równoznaczne z naruszeniem postanowień konwencji. Zatem zastosowanie tymczasowego aresztowania przez Sąd Okręgowy w Poznaniu dnia 12 lutego 2009r. wobec M. Z. było zgodne z prawem krajowym, polskim. Nie stanowiło naruszenia treści art.5 konwencji. Podkreślenia wymaga nadto, że nie podważa tego stanowiska wyrok Sądu Najwyższego uchylający wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 lutego 2009r., przyczyną nieorzeczenia przez Sąd Najwyższy wobec M. Z. tymczasowego aresztowania był bowiem fakt, że w dniu 14 stycznia 2010r. odbył on już znacznie ponad połowę ówczesnej kary łącznej 8 lat pozbawienia wolności.

Na marginesie należy także stwierdzić, że Sąd oddalił wnioski dowodowe zgłoszone przez M. Z. w pismach procesowych z dnia 9 stycznia 2012r. oraz z dnia 29 stycznia 2013r. w pkt. od 1 do 6. Wnioski te dotyczyły bowiem tzw. drugiego okresu pozbawienia wolności M. Z. tj. okresu zaliczonego już postanowieniem Sądu Rejonowego w Szamotułach z dnia 10 maja 2013r. o sygn. akt II K 279/05 na poczet kary łącznej 7 lat i 9 miesięcy pozbawienia wolności (vide: k.945). W konsekwencji takiego zaliczenia tzw. drugiego okresu na poczet kary łącznej pozbawienia wolności nie można z niego wywodzić żadnego roszczenia odszkodowawczego lub o zadośćuczynienie na podstawie art. 552 § 4 k.p.k., wobec czego okoliczności wskazywane przez M. Z. w jego wnioskach dowodowych zostały uznane za nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

O kosztach postępowania orzeczono w pkt.2 wyroku w oparciu o przepis art. 554 § 2 k.p.k..

SSO Paweł Spaleniak

SSO Mariola Skiers SSO Tomasz Borowczak

ZARZĄDZENIE

1. odnotować;
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawcy z pouczeniem o apelacji
3. za 14 dni od doręczenia lub z apelacją

P., dnia 3 kwietnia 2015r.

SSO Tomasz Borowczak